

Tetsavè 5777 - Beveel.

Exodus - Sjemót 27 : 20 - 30 : 10.

Ezechiël 43 : 10 - 27 en Hebreeën 13 : 10 - 16.

Twee broers.

De parasja Tetsavé is het enige bijbelstuk vanaf het begin van Exodus waarin de naam van Mosjee niet is vermeld. Centraal staat zijn broer Aharon en diens schitterende uitdossing en zijn inwijding tot hogepriester staat tot in de details beschreven.

Waarom is de naam van Mosjee niet genoemd in deze passages?

Er wordt wel gezegd dat toen Mosjee na de geschiedenis met het gouden kalf (volgende parasjat Ki Tisa) aan de Eeuwige vroeg het volk te vergeven of anders hem, Mosjee, uit de boeken te schrappen, dit ondanks de gevolgde vergiffenis toch 'een beetje' gebeurd is: op deze plaats.

Een andere verklaring is gelegen in het feit dat hoewel Aharon de oudste was van de broers, drie jaar ouder dan Mosjee, hij niet de voorman werd van het volk. Hoe belangrijk hij ook was in het proces van de exodus en daarna, hij kwam altijd ná Mosjee. Deze parasja Tetsavé is eigenlijk een eerbetoon van Mosjee aan zijn broer: nu wordt Aharon met zijn naam in het zonnetje gezet en treedt Mosjee met zijn naam terug, hoewel hij wel als toegesprokene 'Ata' - 'jij', wel degelijk bepalend op de achtergrond staat. Laten ook wij eens het licht op Aharon laten vallen.

Mosjee en Aharon waren bijzonder goed met elkaar. Dat kunnen we niet van alle broederparen in de Tora zeggen. Kain en Abel zegt u onmiddellijk. De archetypische broedermoord. Kain werd jaloers op Hewel, op niets, want Hewel betekent nevel of ook niets. De kwade neiging die op niets is gebaseerd.

Soms denk ik wel eens dat de moord van Kain op Hewel een noodlottiger daad in de mensengeschiedenis was dan het eten van de verboden vrucht door hun ouders, een daad waar geen onschuldig bloed vloeide, een daad die ooit toch moest gebeuren, want wie kan nu tot in eeuwigheid in een situatie van verleiding altijd de voorgeschreven juiste keuze maken? Ook Jaäkov en Esav waren geen voorbeeld van harmonisch broederschap. Maar Mosjee en Aharon maken veel goed. Wat is het geheim van hun harmonische en vruchtbare relatie en kunnen we daar nog inzicht uit halen?

Ieder zijn gave.

Aharon wordt in het grote verhaal van de Exodus geïntroduceerd met een kus: hij is zielsblij zijn broer te zien 'Hij trof hem bij de berg van G'd en kuste hem' (Ex. 4:27). De basis was dus al goed. Voortaan zouden ze samen optrekken. En de verhouding bleef in grote lijnen goed.

Belangrijk is, dat ieder van de broers deed waar hij het beste in was en aan de ander overliet waar die in uitblonk. Dat is een grote kunst, uitvinden waar je talent ligt en dat ten volle ontplooien, terwijl je accepteert waar je beperkingen liggen en aan anderen zonder rancune weet over te laten, wat jij nu eenmaal niet in je vermogen hebt.

In dit geval was het de gave en roeping van Mosjee inspirator en leider te zijn, terwijl het talent van Aharon vooral was communicator te zijn. Zo konden ze zich maximaal ontplooien en de gemeenschap dienen.

In Ex. 4:15 staat het heel compact: Aharon zal voor Mosjee mond zijn en Mosjee zal voor Aharon god zijn, Dasberg vertaalt 'Elohim' met goddelijke inspiratie. Je zou kunnen zeggen, Mosjee was het kanaal naar boven, Aharon de spreekbuis naar de buitenwereld.

Twee karakters, twee rolmodellen.

De broers waren kennelijk heel verschillende mensen.

Mosjee wordt beschreven (in Num. 12:3) als een zeer bescheiden mens, niemand op de hele wereld was zo bescheiden als hij. Misschien mogen we hem zelfs wel als verlegen bestempelen. Een man die in afzondering open kon staan voor de stem van de hoogste waarden van gerechtigheid en rechtvaardigheid, die inzicht geschonken kreeg in de bestemming van een heel volk en de koers die de gemeenschap had te gaan. Een man die zijn inzicht streng en zonder omwegen ten uitvoer gelegd wilde zien. Een man die eist en de lat hoog legt. Zonder meer een leider die ook het volk onwelgevallige beslissingen kon nemen, een streng en rechtvaardig man die zich niet liet leiden door de sentimenten van het volk, de stand van de populariteitspolls of de hypes van het moment.

Aharon was heel anders. Hij was een geliefd man, die moeilijke zaken aan het volk kon uitleggen, openstond voor onderhandeling en compromissen, ruzies kon bijleggen, een vredestichter. Een man die geeft. Hoe deed hij dat allemaal? De volksoverlevering, de midrash (Avot de Rabbi Natan), noemt een voorbeeld:

Als hij twee mannen ruzie zag maken placht hij er een apart te nemen en te zeggen: 'denk nu eens aan wat je vriend zegt! Hij weet zich geen raad, scheurt zijn kleren en roept: "Wat verschrikkelijk! Hoe moet ik mijn vriend onder ogen komen? Ik schaam mij, want ik was het die hem verkeerd heeft behandeld en tegen hem heeft gezondigd!"' En Aharon zou bij deze man blijven zitten tot hij alle kwaaië gevoelens uit zijn gemoed had weggenomen. Dan ging Aharon bij hem weg en ging dan bij de andere man zitten en sprak met hem op dezelfde manier tot hij ook uit diens hart de vijandigheid had gebannen. Als de ruziënde mannen elkaar dan later ontmoetten omhelsden en kusten ze elkaar. Een echte mediator met een heel eigen strategie, mogen we wel zeggen ...

Een vredestichter en een verzoener. Rabbi Hillel zei (in Pirké Avot, hoofdstuk 1, mishna 12): wees een leerling van Aharon; bemin de vrede en streef vrede na, houd van je medeschepselen en breng ze in kennis met de Tora. Als we Mosjee vertalen naar een meer (intra)persoonlijk vlak, en zoeken naar een afspiegeling van zijn essentie naar iets binnen in ons, dan zou hij een verwijzing betekenen naar onze innerlijke gids, het geweten, dat loepzuiver weet wat juist is en wat vals, wat recht is en wat krom.

Aharon verwijst naar de broodnodige deugd van compassie, mededogen met het lijden en het menselijk tekort. U kunt zich voorstellen dat een samenleving beide soorten mensen nodig heeft.

Waarheid, rechtvaardigheid en gerechtigheid, vlekkeloze heiligheid, waarden waar Mosjee voor staat, zijn niet in de mate van volmaaktheid en absolute zuiverheid te realiseren in een wereld, die gebroken en onaf onderweg is, die voortdurend in een proces van trial and error bezig is geschapen te worden. Misschien is dat de achterliggende betekenis van het gebeuren, dat die eerste tafelen, die Mosjee de berg afbracht in gruzelementen gingen; ze konden de confrontatie met een onvolmaakte en falende wereld niet aan.

Daarom is een essentieel ingrediënt in die wereld de ommekeer, de tesjoewa. Onmisbaar zijn voor de mensen, Joden en goyiem gelijk, de mogelijkheden van ommekeer, verzoening, goede wil, compromisbereidheid, vergevingsgezindheid, compassie met elkaar, ze zijn onmisbaar en nodig om er onderweg nog wat van te maken.

Maar alléén vriendelijkheid, compromisbereidheid, toegeeflijkheid zonder leiding, zonder oog dat zich richt op de koers, zonder geest die zicht houdt op principes, zonder hand die bijstuurt, dat leidt tot anarchie, anomie, bandeloosheid en afgoderij aan geld en geweld.

Aharon is niet zo'n leiderstype, zijn toegeeflijkheid bij afwezigheid van Mosjee leidde tot het gouden kalf.

Maar Aharon samen met Mosjee: dat gaat beter. Ze kennen elkaars plaats en gunnen elkaar ieder zijn positie in de gemeenschap. Er zijn natuurlijk bij gelegenheid wel spanningen en wrijvingen, pijnlijke momenten geweest. Denk aan het smartelijke gebeuren rond Aharons twee zonen Nadav en Avihoe, die door de Eeuwige met bliksemvuur werden gedood. Mosjee geeft Aharon een verklaring voor dit wrede ingrijpen (Wajikra - Leviticus 10:3). Pregnant staat er dan: Aharon zweeg. Hij schikte zich in het leiderschap van zijn broer. Even treedt hij naar voren als betwister van Mosjee's gezag in het wat duistere incident, verhaald in Bemidbar - Numeri 12, waarbij hij, Aharon, samen met Mirjam kritiek had op Mosjee en diens zienerschap. Maar ook dan treedt hij terug naar zijn positie als ondergeschikte. Hij kent zijn plaats.

Met dat al houdt hun samenwerking een leven lang stand.

Misschien was Aharon een stuk meer gezien en geliefd dan Mosjee: volgens de midrash treurden meer mensen om de dood van Aharon dan om de dood van Mosjee. Dat wordt dan afgeleid uit Num. 20:29 en Deut. 34:8: bij de dood van Aharon beweende het 'ganse huis van Israël' hem, bij de dood van Mosjee treurden alleen de bené Jisraël, 'zonen van Israël'. Misschien is dat het lot van de strenge leider, vlak na zijn dood is het verdriet nog klein, de waardering breekt pas later goed door.

Afscheid.

In deze parasja Tetsavé krijgt Aharon zijn attributen.

In Bemidbar- Numeri 20:26 wordt beschreven, dat hij het prachtige samenstel aan kleren weer afstaat.

In vol ornaat klimt hij de berg op om er te sterven. Zijn broer Mosjee en zoon El'azar vergezellen hem. Daar op de berg trekt hij zijn priesterkleding uit. Ik zie het hem doen: de tulband en het diadeem gaat af, de choshen mieshpat, het borstattribuut, wordt losgeknoopt, de gordel wordt ontbonden en het bonte rituele schort afgedaan, de blauwe mantel met de granaatappeltjes en de belletjes aan de zoom uitgetrokken. Als het ware versneld wordt metaforisch gedaan waar wij allen op onze oude dag aan moeten geloven, al gaat dat meestal veel geleidelijker, ook wij leggen ooit onze attributen af waarmee wij ons zo lang en graag getooid hebben, de favoriete vaardigheden, waarmee we ons ooit hebben kunnen onderscheiden worden minder, we nemen afscheid van onze functies en rollen, en het enige dat toeneemt, als het meezit en we ons er echt voor inzetten, is de wijsheid.

Dan volgt voor mijn geestesoog het afscheid tussen de broers. Vast ook met een kus. Hebben ze teruggedacht aan die eerste kus, beschreven in Shemot 4: 27? De *midrash (Midrash Rabba) associeert die kus met psalm 85:11: "trouw en waarheid omhelzen elkaar, recht en vrede begroeten elkaar met een kus" staat daar en de midrash zegt: 'trouw' dat is Aharon, 'waarheid' dat is Mosjee, 'recht' dat is Mosjee, 'vrede' dat is Aharon.

(* bron PARDES, Rob Cassuto)

Shabbat Shalom. *Rinze.*

* Midrash = de enerzijds 'agadische' - of 'verhalende' en anderzijds halagische - of 'wettelijk bepalende' of ook 'normatieve' uitleg van de Tora.

Ook juist Jeshua - Jezus, gebruikte in het zogenoemde 'nieuwe testament' veel en regelmatig deze manier van uitleg.

Matt. 10:13-17 geeft dit heel duidelijk weer, tenslotte kunnen we het 'nieuwe testament' pas goed begrijpen als we deze gaan lezen door de 'bril' van het 'oude testament' en omgekeerd is dit tevens het geval.